Allah´ın isimlerini fiillerinden tanıyoruz

Abdullah Zübeyir: “İsm-i Kuddûs’ün anlatıldığı 30. Sözün 1. Nüktesinde sayfa 488’de Hazret-i Üstad, ‘O cilveden gelen fiil, büyüklüğü nisbetinde vuzuh ve katiyetle Vâhid-i Ehad’i gösterir’ diyor. Burada bahsedilen fiil nedir? İsmi nasıl gösteriyor? 30. Sözün 18. Penceresinde ise fiilden isme bir tarif yapılmış. Allah’ın isimleri ve fiilleri arasında nasıl bir ilişki vardır? Fiilden isme nasıl gidilir?”

Allah’ı, ancak Allah’ın isim ve sıfatlarından tanıyabiliriz. Allah’ın isimlerini ve sıfatlarını da eserlerinden ve fiillerinden kavramamız mümkündür. Allah’ın eserleri ve fiilleri ise gözümüz önünde meydana gelen tabîat olaylarıdır, içinde yaşadığımız âlemdir, yerlerdir, göklerdir, gezegenlerdir, yıldızlardır ve tümüyle kâinâttır. Etrafımızdaki yaratılışla ilgili tüm fiiller ve tüm tabiat hâdiseleri bize Allah’ın sayısız isim ve sıfatından bilgi verirler.

Allah’ın her bir ismi sayısız iş, eylem ve faaliyet halindedir. Dolayısıyla etrafımızda her “an” binlercesine şahit olduğumuz fiiller, Allah’ın isimlerinin fiilleridirler. Bu mevcûdâtta işleyen fiillerin hadsiz intizam ve hikmet dillerinin bir Yaratıcının varlığına ve birliğine hadsiz şâhitler hükmünde olduğunu beyan eden Üstad Bedîüzzaman Hazretleri, kâinâttaki bütün varlıkların, hadsiz intizam dilleriyle ve hikmet parmaklarıyla gösterdikleri tek Fâil olan Yüce Yaratıcıyı bilmemenin veya inkâr etmenin çok büyük bir cehâlet ve târif edilmez bir dîvânelik olduğunu, hattâ dünyada en ziyâde hayret edilecek bir şey varsa onun da bu inkâr olduğunu; hattâ kâinâtın vücudunu inkâr eden Sofestâîlerin bu noktada akla daha çok yaklaştıklarını, çünkü kâinâtı ve kendini inkâr etmenin, Fâil-i Muhtâr olan Yaratıcıyı inkâr etmekten daha akıllı bir iş olduğunu kaydeder.1

Üstad Saîd Nursî Hazretlerine göre, mevcûdâttaki her bir îcâd fiili, bütün fiillerin kendi Fâil’inin fiilleri olduğunu ispat eder. Çünkü her bir eser, bilhassa hayat sahipleri, kâinâtın küçük bir misalini, âlemin bir çekirdeğini ve dünyanın bir

meyvesini teşkil ederler. O küçük misali, o çekirdeği, ve o meyveyi îcad eden, bütün kâinâtı îcad edenden başkası değildir. Çünkü meyvenin mûcidi, ağacın mûcidinden başkası olamaz. Bu durumda her bir eser, bütün eserleri kendi Müessir'ine verdiği gibi; her bir fiil de bütün fiilleri kendi Fâil'ine vermektedir. Çünkü her yaratılış fiili, ekser mevcûdâtı ihâta edecek derecede geniş ve zerreden yıldızlara kadar uzun bir "Yaratıcılık" kânûnunun ucu olarak görünmektedir. Demek o cüz'î fiilin sahibi kim ise, zerrelerden yıldızlara kadar bütün varlıkları kuşatan fiillerin tamamının Fâil'i de O'dur.2

Kur'ân, "Muhakkak Rabb'in, Faalün limâ yürîddir (=her istediğini yapandır)"3 âyeti ve "O her gün yeni bir iştedir"4 âyeti ile Allah'ın her an faaliyet halinde bulunan isimlerini bildirir.

Şu görünen âlemin kusursuzluğunun, fütursuzluğunun ve "En küçük bir kusur görüyor musun?"5 âyetine konu olan varlıkların eksiksiz bir biçimde yaratılmış olmasının hiçbir şekilde gözden kaçmayacağını beyan eden Üstad Bedîüzzaman Hazretleri, eserin mükemmelliğinin, fiillerin mükemmelliğine; fiillerin mükemmelliğinin isimlerin mükemmelliğine; isimlerin mükemmelliğinin de sıfatların mükemmelliğine delâlet ettiğini; sıfatların mükemmelliğinin ise kesin bir ilimle Cenâb-ı Allah'ın zâtının mükemmelliğine işâret ve şehâdet ettiğini beyan eder.6

Bedîüzzaman'a göre Fâilsiz bir fiil ve Müsemmâsız bir isim mümkün olmadığı gibi, Mevsufsuz bir sıfat ve Sanatkârsız bir sanat dahî kâbil değildir.7 Nasıl ki işlenmiş bir eserin güzelliği, işlemesinin güzelliğine; ve işlemek güzelliği, ustalık sıfatının güzelliğine; ustalık sıfatının güzelliği, kâbiliyet ve istidadın güzelliğine; ve kâbiliyetin güzelliği, ustanın zâtının güzelliğine açık ve net bir biçimde işâret eder. Bu kâinâtın da baştan başa bütün güzel mahlûkâtındaki güzellikleri, Sanatkâr-ı Zülcelâlin fiillerinin güzelliğine; fiillerdeki eşsiz güzellikler, o fiillerin bağlı bulunduğu isimlerin güzelliklerine; isimlerin güzellikleri, o isimlerin kaynağı olan kudsî sıfatların güzelliklerine; sıfatların güzellikleri, sıfatların doğduğu ufuk olan Allah'ın yüksek hallerinin güzelliğine; Allah'ın yüksek hallerinin güzellikleri ise, Cenab-ı Hakkın Zâtının güzelliğine, mâhiyetinin kudsî kemâline, hakîkatinin mukaddes güzelliğine açık ve net bir biçimde şehâdet ve delâlet ederler.8

Netice itibariyle; İsm-i Kuddûs nüktesinde bahsedilen fiil, bu âlem sarayındaki temizliktir, pâklıktır, sâfîliktir, nûrânîliktir, gözden kaçmayan hikmetli tanziftir, dikkatli tathirdir. Bir kuşun kanatlarını ve bir kâtibin sayfalarını temizlediği gibi, bu yer yüzü tayyaresinin ve bu semâvî kuşların kanatları ve bu kâinât kitabının sayfalarının kolayca ve mükemmelce temizlenmesidir, güzelleştirilmesidir.9 Tüm bunlar ilâhî birer fiildirler. Bu fiilleri hiç kimse, hattâ hiçbir kâfir de inkâr edemez.

Bedîüzzaman Hazretleri bahsettiğiniz yerde, Allah'ın Kuddûs ismini bu fiillerle tanıyabileceğimizi belirtir. Çünkü biz doğrudan Kuddûs ismini değil; Kuddûs isminin eseri olan fiilleri görmekteyiz. Dolayısıyla biz Allah'ın isimlerini ancak fiillerinden giderek tanıyabilmekteyiz.

Dipnotlar

1-Lem'alar, s. 309;
2-Mektûbât, s. 320;
3-Hûd Sûresi, 11/106,107;
4-Rahmân Sûresi, 55/29;
5-Mülk Sûresi, 67/3;
6-Sözler, s. 275;
7-Şuâlar, s. 133;
8-Sözler, s. 609, 610; Şuâlar, s. 70;
9-Lem'alar, s. 487;